

สาระน่ารู้เกี่ยวกับ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

“ในบ้านเมืองมีทั้งคนดีและคนไม่ดี
ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด
การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย
จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี
หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดี
ได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี
ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”

พระบรมราโชวาทของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

พระบรมราโชวาทในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 6

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสครีราช จังหวัดชลบุรี

วันที่ 11 ธันวาคม 2512

“**ผู้ตรวจการแผ่นดิน**” หรือ “**Ombudsman**” คือ บุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจหรือ กิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความ ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคน มีวาระการดำรงตำแหน่ง หกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่ง ได้เพียงวาระเดียว

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เดิมมีแนวคิดมาจากประเทศสวีเดน ซึ่งเรียกว่า “**ออมบุดสแมน**” (Ombudsman) โดยทำหน้าที่ดูแล ปัดเป่าเรื่องทุกข์ร้อนของประชาชนแทนพระมหากษัตริย์

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เดิมชื่อ **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2543 ได้มี พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ **นายพิเชต สุนทรพิพิธ** เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรกของประเทศไทย และ เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2543 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภาขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการประกาศ ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ขึ้น แทนฉบับเดิม และได้เปลี่ยนชื่อองค์กรให้สอดคล้องกับอำนาจ หน้าที่โดยใช้ชื่อว่า **ผู้ตรวจการแผ่นดิน** โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550

ปัจจุบันมีผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งหมด 3 คน ประกอบด้วย **ศาสตราจารย์ศรีราชา วงศารยางกูร** ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน **พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์** ผู้ตรวจการแผ่นดิน **นายบุญมี ฐาปนดุลย์** ผู้ตรวจการแผ่นดิน และ **มีนายรักษเกชา แฉ่ฉาย** เป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

1

พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

ก. การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

ข. การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน หรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

ค. การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

ง. กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

2

ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม และหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อพิจารณาถอดถอนได้

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม มีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้

3

ติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น

4

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สมาชิกผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี ทั้งนี้ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำของข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ มีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวม หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาสอบสวนได้ด้วยตนเองโดยไม่มีคำร้องเรียนได้

ช่องทางการร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน

การร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้ดังนี้

การร้องเรียนทางสายด่วน 1676 (โทรฟรีทั่วประเทศ)
หรือหมายเลข 02 141 9100 โดยการ

- โทรศัพท์ไปยังสำนักงาน (หมายเลข โทร. 1676 ฟรีทั่วประเทศ)
- แจ้งชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ของผู้ร้องเรียน
- แจ้งเลขประจำตัวประชาชน หรือเลขที่ หนังสือเดินทางของผู้ร้องเรียน

การร้องเรียนผ่านเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ทำหนังสือร้องเรียนโดยยื่นผ่านสำนักงานคุ้มครองสิทธิ
และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงาน
อัยการจังหวัดทั่วประเทศ สภานายความ และสำนักงานสาขา
ของสภานายความทั่วประเทศ

การร้องเรียนผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
หรือสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)
ทำหนังสือร้องเรียนโดยยื่นผ่านสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร (ส.ส.) หรือสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

การร้องเรียนด้วยตนเอง
ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการ
เฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ในกรณีร้องเรียนเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน
2. ระบุเหตุที่ทำให้ต้องร้องเรียนพร้อมด้วยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์
ที่เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนตามสมควร
3. ใช้ถ้อยคำสุภาพ
4. ลงลายมือชื่อผู้ร้องเรียน

(หากต้องการปกปิดชื่อผู้ร้องเรียนขอให้แจ้งด้วย) สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดิน จะรักษาเป็นความลับอย่างเคร่งครัด

การร้องเรียนทางไปรษณีย์
ทำหนังสือร้องเรียนส่งไปยัง สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี
ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ
10210 หรือ ตู้ ปณ.333 ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
กรุงเทพฯ 10215

การร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต ที่
www.ombudsman.go.th
หรือผ่านโปรแกรมรับเรื่องร้องเรียนที่ติดตั้งไว้ที่
ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สพพ.)

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 9100 โทรสาร 0 2143 8341
สายด่วน 1676 (โทรฟรีทั่วประเทศ)
www.ombudsman.go.th

สารน่ารู้เกี่ยวกับ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน